
P E R S N O T A

**Regionaal Comité voor de bestrijding van de muskusrat, regio Roeselare – Tielt
25 september 2024**

<p>COÖRDINATIE RATTENBESTRIJDING door de PROVINCIE WEST-VLAANDEREN</p>

Inleiding

De muskusrat is een knaagdier die voornamelijk in het water leeft en zich schuil houdt in holen die ze graaft in dijken en in waterloopoevers. De muskusrat is een planteneter en voedt zich voornamelijk met landbouwgewassen zoals bieten, maïs, jong gras, aardappelen...

De muskusrat kan aldus aanzienlijke schade toebrengen aan de waterinfrastructuur en aan de land- en tuinbouwgewassen.

Wetgeving

Volgens de wet van 2 april 1971 en latere uitvoeringsbesluiten zijn de eigenaar en de gebruiker verplicht de ratten te bestrijden op hun gronden. Dit geldt zowel voor de publiek- als voor de privaatrechtelijke persoon en zowel met betrekking tot de muskusrattenbestrijding als voor de verdelging van de bruine rat. Elke privépersoon is derhalve verantwoordelijk voor de rattenbestrijding op zijn eigen erf en gronden. De gemeente, de polder, de provincie en het gewest dragen enkel de verantwoordelijkheid voor de rattenbestrijding op de openbare waterlopen, baangrachten en de openbare of private terreinen die eigendom zijn van deze openbare besturen.

Bij decreet van 21 december 2001 houdende vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen door openbare diensten in het Vlaamse Gewest, werd het gebruik van chemische lokazen voor de bestrijding van de muskusrat verboden vanaf 01 januari 2004.

Verantwoordelijkheid

De bestrijding op de bevaarbare en onbevaarbare waterlopen van 1ste categorie gebeurt door de bevoegde dienst van de Vlaamse Overheid namelijk de Vlaamse Milieumaatschappij – Afdeling Operationeel Waterbeheer. Binnen West-Vlaanderen gaat het over 675 km waterlopen.

Voor de bestrijding op de onbevaarbare waterlopen van 2de en 3de categorie en de polderwaterlopen zijn het de provincie, de gemeenten en de polderbesturen die hiervoor wettelijk verantwoordelijk zijn. Omwille van zijn uitgestrekt en waterrijke poldergebied, is de bestrijding van de muskusrat in West-Vlaanderen reeds geruime tijd een bijzonder aandachtspunt binnen het beleid van provincie, gemeente- en polderbesturen. Binnen de provincie West-Vlaanderen betreft het een openbaar waterloppennet van meer dan 5.000 km. In 2010 zijn hiervoor door de lokale besturen een 100-tal rattenbestrijders aangesteld. Het aflopen van de waterlopen en de strijd tegen de ratten is een gemeentelijke opdracht gebleven.

Coördinatie door de provincie

Het biotoop van de muskusrat is het water en bijgevolg gemeente- en grensoverschrijdend. Door de versnippering van de bevoegdheden over het waterlopenbeheer is de bestrijding slechts efficiënt als de verschillende actoren (gemeenten, polders, provincie en de Vlaamse Overheid) samenwerken en hun acties op elkaar afstemmen.

Op initiatief van het provinciebestuur werden destijds in West-Vlaanderen acht regio's afgebakend. Binnen de omschrijving van elke regio is een regionaal comité actief bestaande uit afgevaardigden van gemeente- en polderbesturen, de provinciale Dienst Waterlopen en de bevoegde diensten van de Vlaamse Overheid.

Werking van de regionale comités

De regionale comités vergaderen elk tweemaal per jaar binnen hun betrokken regio. Hierbij zijn zowel de beleidsmensen als de rattenbestrijders van de gemeente- en polderbesturen aanwezig. De registratiegegevens van de betrokken gemeenten over de voorbije periode worden geëvalueerd en de gemeentelijke werking wordt bijgestuurd indien dit noodzakelijk is. Ook de Vlaamse Milieumaatschappij licht haar werking toe. Verder worden afspraken gemaakt over de gebiedsverdeling en over de ondersteuning van de gemeentelijke bestrijders.

De regionale comités staan in voor de aankoop van de bestrijdingsmaterialen (klemmen, gifbuizen voor de bruine ratbestrijding...), kledij, financiering aankoop dienstvoertuigen door gemeente- en polderbesturen...

Deze gebiedsgerichte werking maakt het mogelijk in te spelen op de specifieke noden eigen aan de betrokken regio.

Wat doet de provincie West-Vlaanderen voor de rattenbestrijding?

De provinciale Dienst Waterlopen coördineert de werking van de regionale comités. Vier provinciale rattenbestrijders ondersteunen de lokale werking van de gemeente- en polderbesturen. Hierdoor krijgt de provincie een overzicht van de knelpunten en de werkelijkheid op het terrein.

Verder staat de provincie in voor de opmaak van het overzicht van de registratiegegevens omtrent de werking van alle gemeenten. Deze rapportering wordt uitvoerig besproken op de zesmaandelijks vergaderingen van de regionale comités.

Zeer belangrijk is de volledige financiering van de werkingskosten (zoals aankoop klemmen, gifbuizen, specifieke kledij, financiering aankoop dienstvoertuigen...) van de verschillende regionale comités door de provincie.

Door de coördinatie en ondersteuning, wil de provincie komen tot een veralgemeende grondige aanpak door alle gemeente- en polderbesturen.

Betere mobiliteit

Vanaf 2000 werd binnen de beschikbare kredieten bijzondere aandacht besteed aan een betere mobiliteit voor de bestrijders van de gemeente- en polderbesturen. Dankzij een belangrijke provinciale medefinanciering, kunnen nu in 2024 reeds een 70-tal voertuigen ingezet worden voor een efficiëntere bestrijding door de gemeente- en polderbesturen.

Muskusrattenpopulatie in stijgende lijn

In de provincie West-Vlaanderen werden door de lokale besturen en de Vlaamse Milieumaatschappij in 2002 nog 27.910 muskusratten gevangen. Sinds 1 januari 2004 was het niet langer toegelaten muskusratten met gif te bestrijden. Sinds 2020 is het gebruik van het zogenaamde wachtmateriaal (passief vangstmateriaal) sterk aan banden gelegd en moet er meer gespeurd worden langs en in de waterloop naar de muskusrat, een job voor specialisten waar veel tijd in kruipt.

Door meer en grondiger terreinonderzoek en meer mechanische bestrijdingsmiddelen, daalde het aantal gevangen muskusratten drastisch. Echter vanaf 2022 zien we het aantal muskusratten in onze provincie weer toenemen.

Bruine rattenpopulatie in opmars

Daarnaast wordt ook vastgesteld dat de bruine rattenpopulatie stagneert, maar wel nog steeds veel aandacht vraagt van de gemeentelijke rattenbestrijders.

Voor de acht regio's van de provincie worden jaarlijks ook vormingsdagen georganiseerd waarop voor het aanmaken van gifbuizen of ander materiaal aangeleerd wordt en waar informatie wordt uitgewisseld over de problematiek, de ecologie, de preventie en de bestrijding van de bruine rat.

De bruine ratten bevinden zich evenwel overal – zowel op privédomein als op openbaar domein - waar zij voedsel of voedselafval kunnen vinden. Er is niet alleen de graafschade aan oevers en dijken maar ook de vraatschade aan voedselvoorraden, gewassen, isolatiemateriaal, elektrische leidingen... Bovendien kunnen zij zich nog sneller voortplanten dan muskusratten, nl. gemiddeld 20 tot 50 jongen per vrouwtje per jaar.

Naast de mechanische bestrijding met klemmen en kooien en de chemische bestrijding met gifbuizen, is de preventie door iedere particulier hier een bijzonder aandachtspunt.

Wettelijk is elke privépersoon verplicht de bruine ratten op zijn eigen erf te verdelgen en moeten de openbare besturen enkel bestrijden op het openbaar domein of als er een oorzakelijk verband is met het openbaar domein (bv. via rioleringen).

Grensoverschrijdende samenwerking met de buren

Om de populatie van de muskusratten in West-Vlaanderen onder controle te houden, is een goeie samenwerking met de aangrenzende regio's zoals Oost-Vlaanderen, Wallonië en Frankrijk onvermijdelijk.

Bedanking

Om alle rattenbestrijders te bedanken voor hun dagelijkse inspanningen geeft het comité voor de bestrijding van de muskusratten, regio Roeselare – Tielt aan al haar rattenbestrijders een nieuwe, dikke trui cadeau.

Contactpersonen:

Bart Naeyaert, gedeputeerde bij de provincie West-Vlaanderen

Jan Vandecavey, directeur dienst waterlopen bij de provincie West-Vlaanderen

Francis Debruyne, voorzitter van het regionaal comité voor de bestrijding van de muskusrat, regio Roeselare – Tielt